

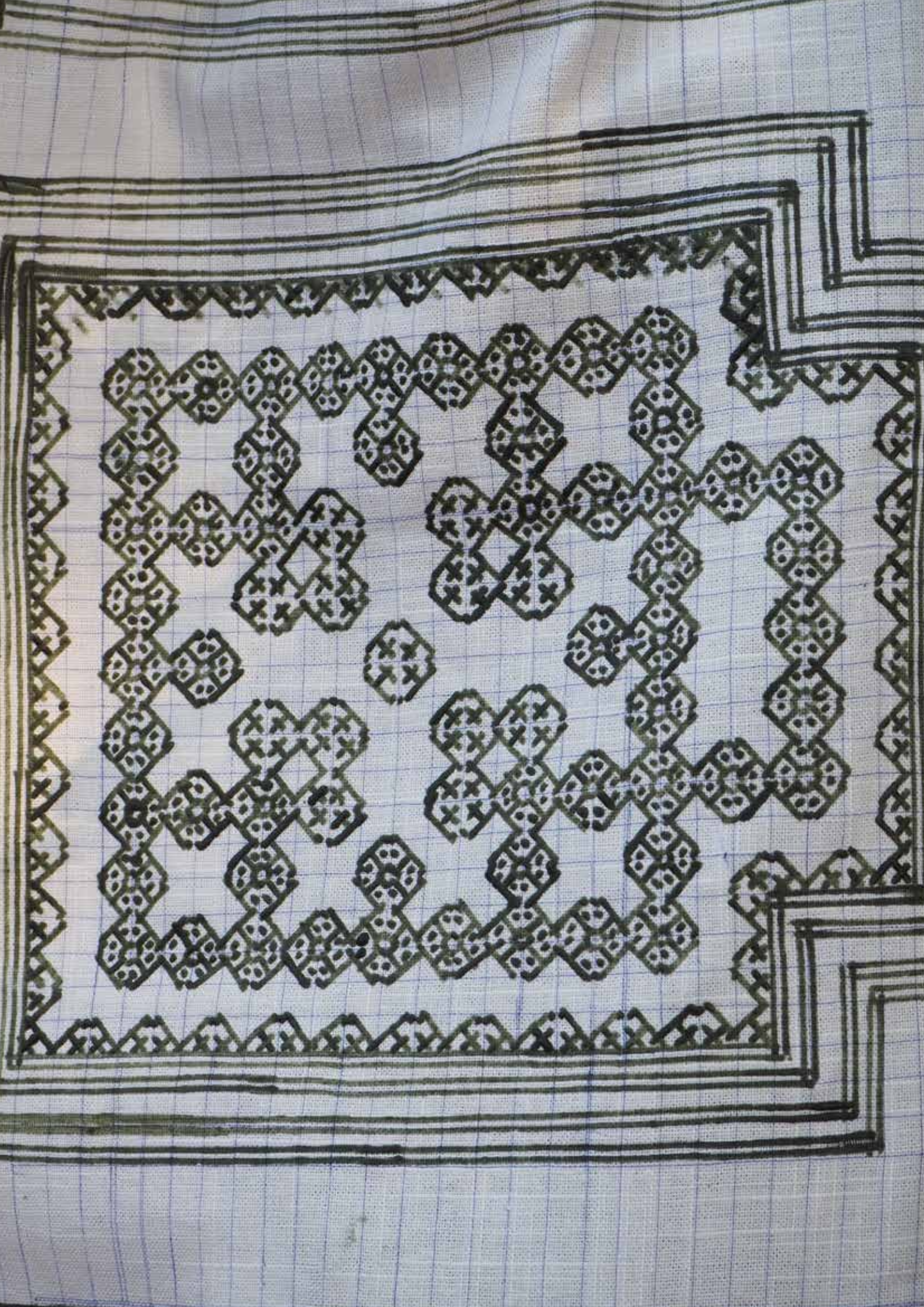
ครูช่างศิลปหัตถกรรม ประจำปี 2564

นางธัญพร ถนอมวารกุล

อายุ 54 ปี

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าเขียนเทียน)

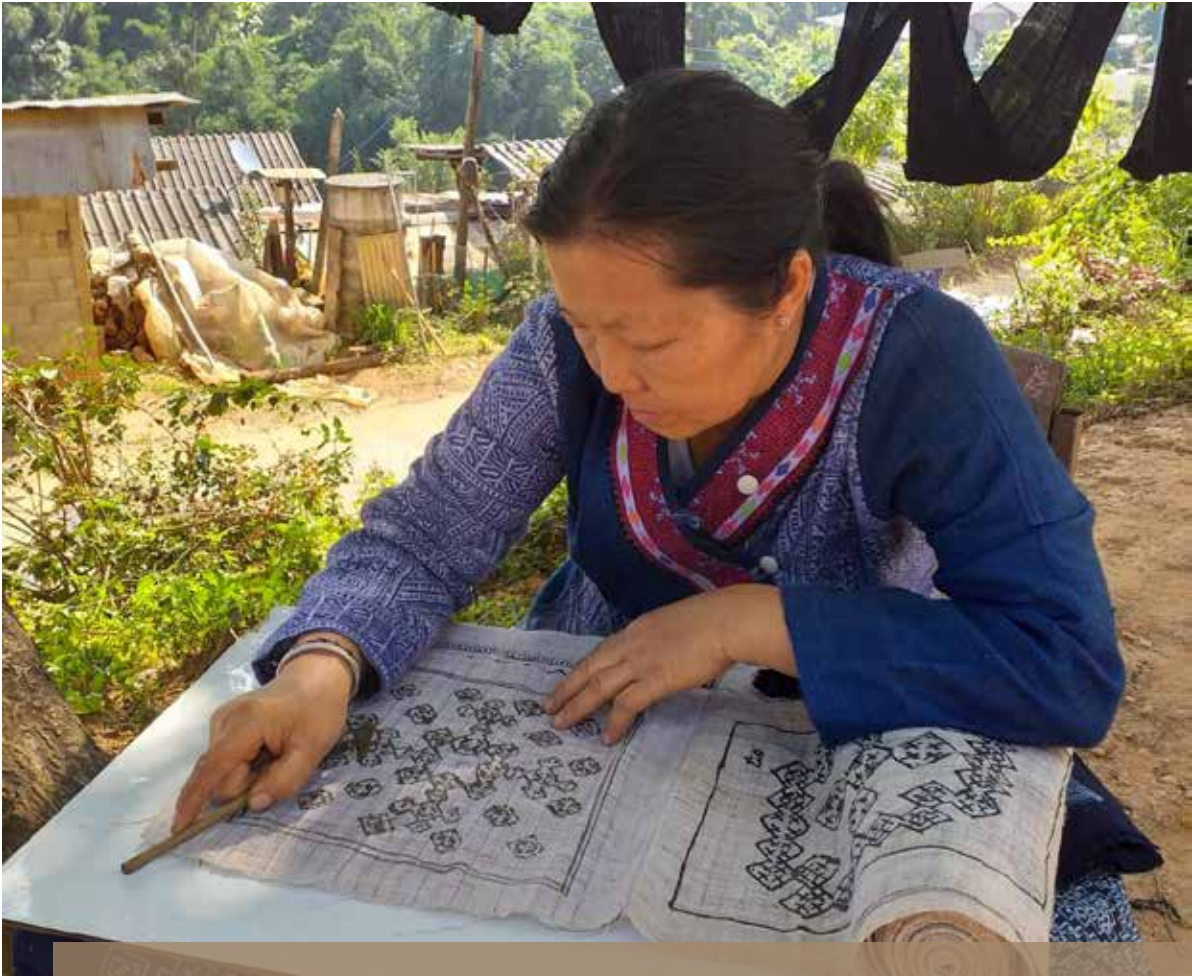
จังหวัดเชียงใหม่

การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

นางธัญพร ถนอมวรกุล เป็นผู้ที่ได้ว่ามีทักษะฝีมือในการทำผ้าใยกล้วย และการเขียนเทียนบนผืนผ้าใยกล้วยซึ่งชำนาญในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การตัดต้น การลอกเส้นใย การปั่น การย้อมสี ทอเป็นผืนผ้า และนำมาเขียนเทียนด้วยมือ ซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนทรงไว้ด้วยภูมิปัญญาอันล้ำค่า จนได้มาเป็นผืนผ้าที่สวยงามใส่เป็นชุดประจำชนเผ่าที่งดงามตามแบบฉบับวิถีวัฒนธรรมของชาวม้ง และยังคงรักษาภูมิปัญญาแห่งเสน่ห์ของผ้าใยกล้วยเขียนเทียน ไว้อย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 40 ปี

นางธัญพร เริ่มเรียนรู้การทำงานผ้าใยกล้วยตั้งแต่วัยเยาว์ เริ่มฝึกฝนจากการลอกเส้นใยกล้วยและต่อเส้นใย ด้วยแรงบันดาลใจที่อยากมีเสื้อผ้าสวย ๆ ใส่เหมือนกับคนอื่นเนื่องจากที่บ้านมีฐานะยากจน โดยเรียนรู้กับคุณยายในเรื่องการต่อเส้นใยกล้วย การฝึกเขียนเทียน และการปักลวดลาย จนสามารถสร้างสรรค์ผ้าใยกล้วยอย่างชำนาญครบทุกกระบวนการด้วยตัวเอง

ปัจจุบันเหลือชาวเมืองที่ยังทำเส้นใยกัญชงครบทุกขั้นตอนได้น้อยลงทุกที ด้วยมีกระบวนการในการทำมากกว่า 20 กว่าขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความละเอียดซับซ้อนและยุ่งยาก หากไม่มานะอดทน จะไม่สามารถทำงานนี้ได้ครบทุกกระบวนการ นางธัญพร จึงมีความภูมิใจในภูมิปัญญาอันละเอียดอ่อนและมีค่านี้ และยังยึดมั่นคงรักษาการทำงานแบบดั้งเดิมนี้นี้ไว้ให้คงอยู่ เพื่อให้รุ่นต่อไปได้มาศึกษา เรียนรู้และนำเอาภูมิปัญญานี้ไปต่อยอดและรักษาให้มรดกของชาติพันธุ์นี้ไว้ตลอดไป

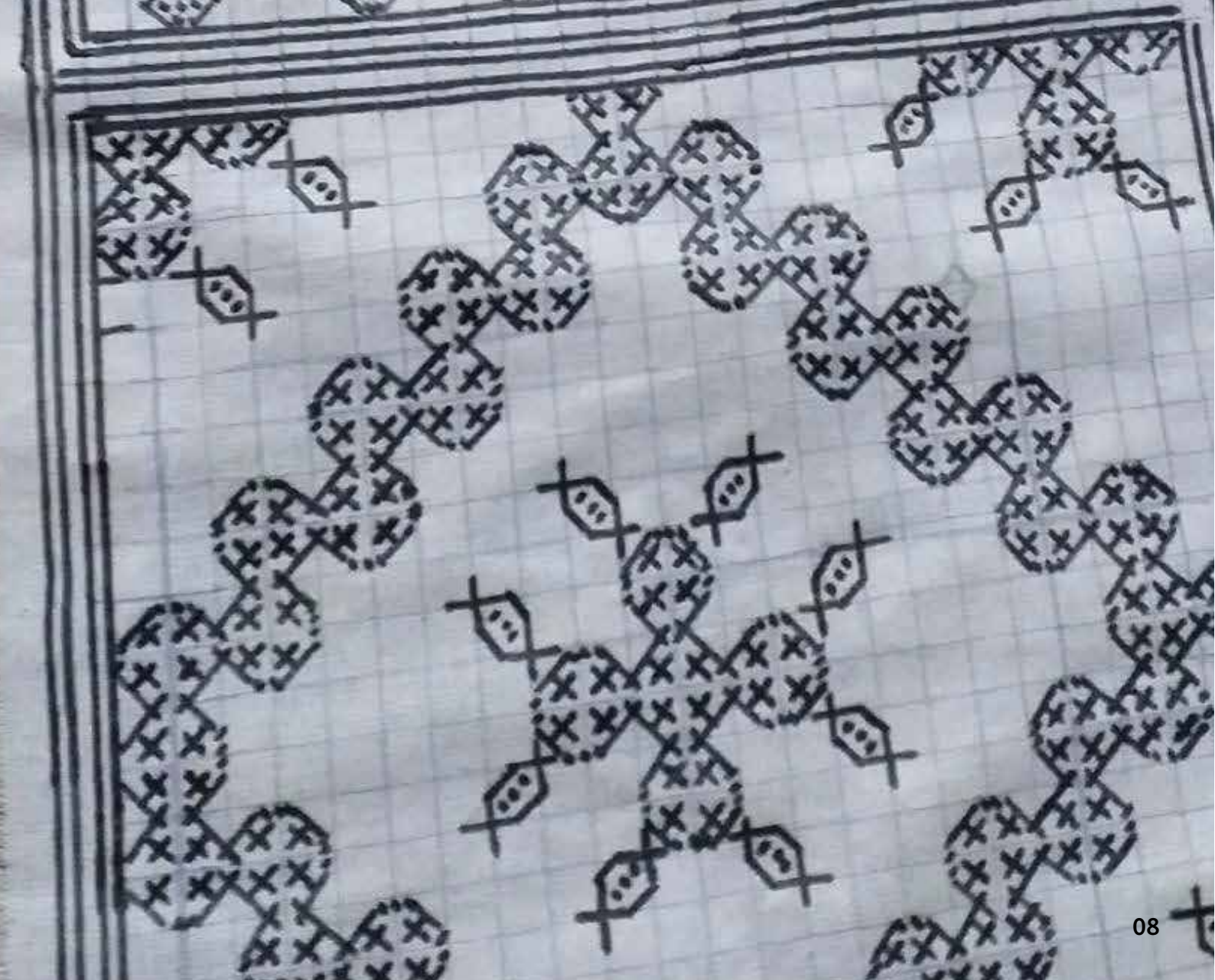
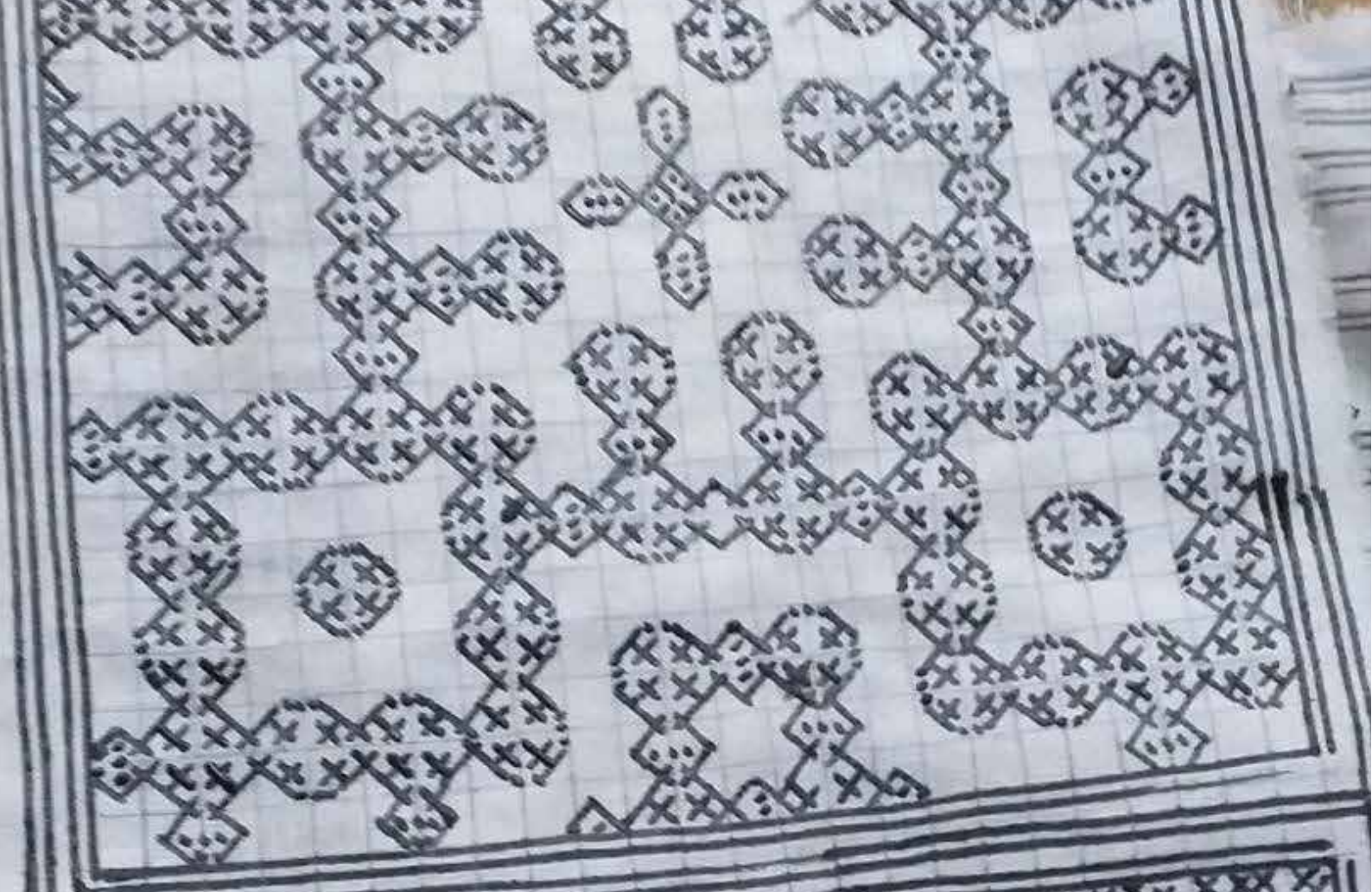

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

การทำเส้นใยกัญชงมีความสำคัญที่ต้องมีทั้งความรู้และความเชี่ยวชาญ ตั้งแต่การเริ่มตัดต้นใยกัญชง การลอกเส้นใยกัญชง นำไปตำ ด้วยมือ จนถึงกระบวนการลอกเส้นใยกัญชง จนได้เส้นใยกัญชงที่แต่ละเส้นมีขนาดที่ใกล้เคียงกัน

การต่อเส้นใยกัญชง เป็นอีกทักษะและภูมิปัญญาที่อยู่ในความชำนาญเป็นลักษณะของการทำเส้นใยสองเส้นบิดเป็นเกลียวเข้าหากันให้สองเส้นติดเป็นเส้นเดียวจึงต้องเลือกเส้นที่เท่ากันโดยไร้ปุ่มปม (ระยะเวลาการทำนั้นในปริมาณน้ำหนักเส้นใยกัญชง 1 กิโลกรัมใช้เวลาการต่อเส้นใยราว 15 วัน) จากนั้นนำเส้นใยกัญชงไปต้มด้วยซ้ผึ้งรวม 27 ชั่วโมง เพื่อให้เส้นใยกัญชงมีความเหนียว และไม่มีขุย เมื่อได้เส้นใยที่มีคุณภาพแล้วจึงนำไปทอในขั้นตอนต่อไป

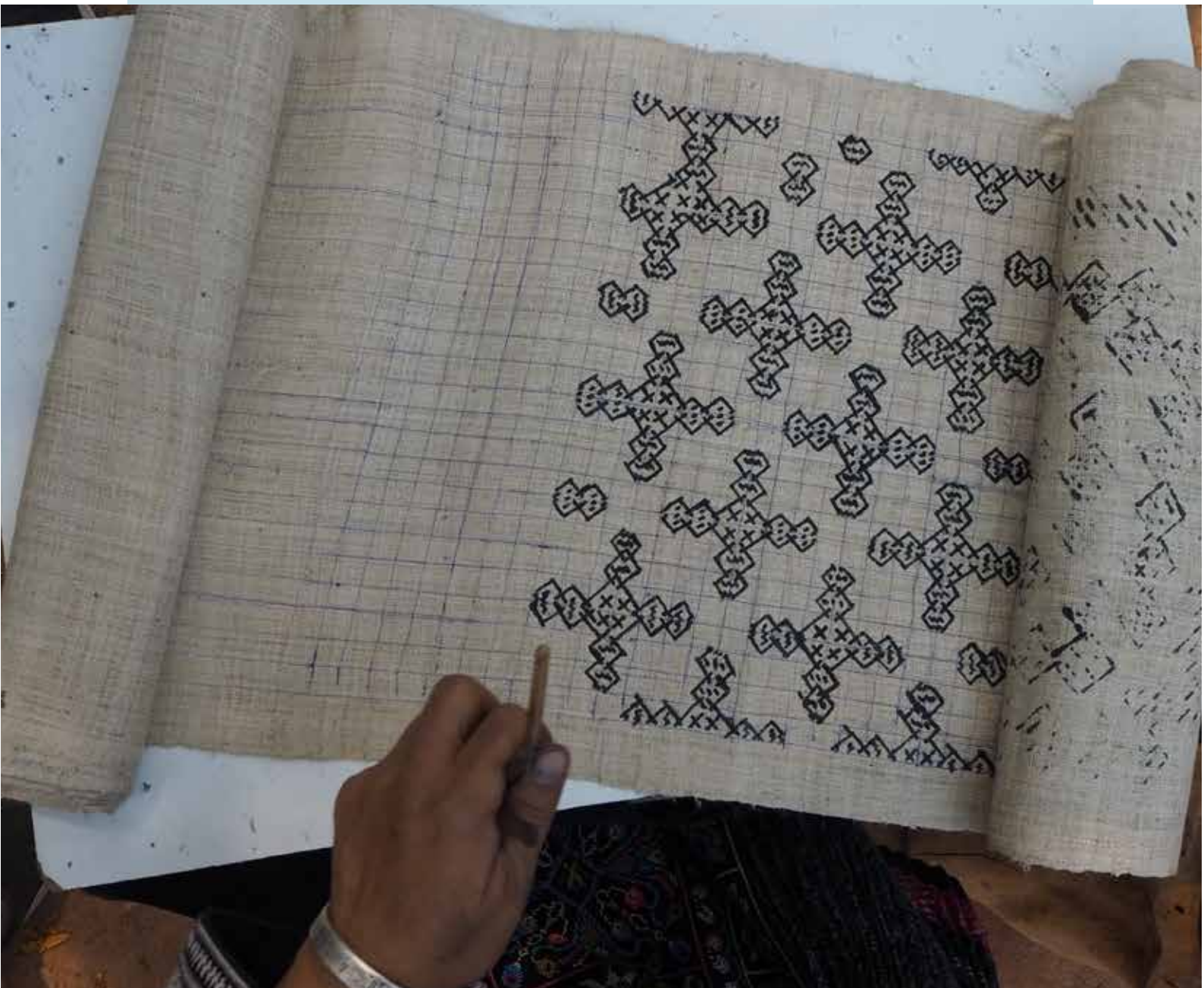

การทอใยกล้วยเป็นการทอด้วยกี่หน้าแคบคล้ายการทอผ้าของชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือเผ่าอื่น ๆ แต่การนั่งทอจะต้องนั่งสูงด้วยจะต้องใช้เท้าเหยียบเวลายกเขาเพื่อขึ้นลายผ้า นางธัญพรทอใยกล้วยด้วยตัวเองทั้งการทอเป็นผ้าพื้นและผ้าย้อมสีขึ้นเป็นลวดลายตารางอย่างชำนาญ

อีกหนึ่งทักษะ และเป็นภูมิปัญญาของชาวม้ง ที่นางธัญพร นับเป็นผู้ที่มีทักษะความชำนาญพิเศษใน “การเขียนเทียน” ด้วยสีเทียนที่ใช้ภูมิปัญญาในการ ผสมน้ำเทียนตามแบบฉบับเฉพาะของชาวม้ง พร้อมกับทักษะในการบรรจุลวดลายเล็กเขียนเทียนลงบนผืนผ้าตามลวดลายที่เป็นตัวแทนของอักษรโบราณของชนเผ่าม้งตามการบอกเล่าสืบต่อกันมา ด้วยความแม่นยำลายเทียนให้เส้นตรงและคมชัด นับเป็นการสร้างลวดลายเขียนเทียนด้วยมือ ที่ในปัจจุบันจะหาช่างฝีมือที่มีทักษะในการทำผ้าเขียนเทียนบนผืนผ้าใยถักซึ่งทั้งกระบวนการได้ยากมากแล้ว

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

เอกลักษณ์การเขียนเทียนบนผืนผ้าใยกล้วยชงนั้น เริ่มจากกระบวนการทำน้ำเทียน เคล็ดลับ น้ำเทียนจะไม่ใช้ขี้ผึ้งเพียงอย่างเดียวเนื่องจากจะทำให้เหนียวเขียนยาก ต้องนำไปผสมกับไขเทียน ที่ได้จากน้ำหอมขณะต้มผ้าที่เขียนเทียนไว้แล้วจะลอกเทียนออก เทียนที่ถูกลอกออกโดยการต้มครั้งนี้จะนำขึ้นมาใช้ผสมน้ำเทียนโดยนำมือชุบน้ำเย็นก่อนแล้วนำไปแตะบนน้ำย้อมหอมที่เดือดเต็มที่ ซึ่งต้องรีบเอาขี้ผึ้งที่หลุดในตอนแรกออกอย่างรวดเร็ว เพราะเวลาเอาผ้าขึ้น จะได้เหลือขี้ผึ้งติดผ้าน้อยลงเวลานำผ้าไปล้างจะทำให้ล้างออกง่าย จากนั้น จึงนำไปที่ผสมกับขี้ผึ้งที่ผ่านการต้มแล้วกรองเอาเทียนออก เพื่อนำไปเขียนลายเทียนต่อไป

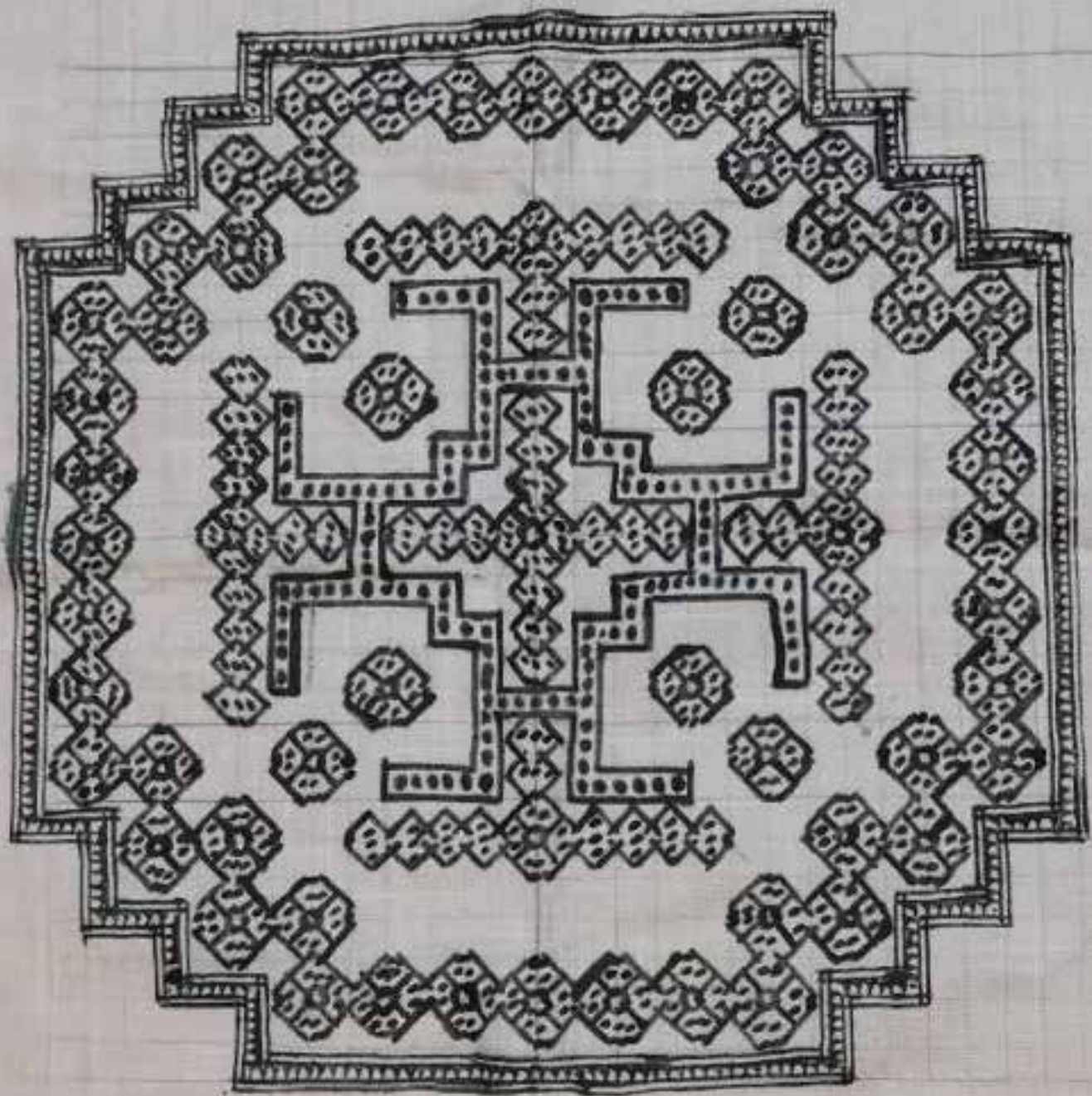

การเขียนเทียน จะนำไปเขียนด้วยไม้เขียนเทียนที่ทำจากทองเหลืองหรือทองแดง และด้ามทำจากไม้ โดยใช้เทคนิคการลากลง ก่อนลากลายมีการตีตารางก่อนเพื่อสามารถเขียนลายไปได้โดยไม่มีจุดสิ้นสุด เพื่อให้เกิดลวดลายตรงตามลวดลายโบราณที่เล่าขานกันว่า เป็นลวดลายนั้นคืออักษรโบราณของชาวม้งที่ใช้เก็บเรื่องราวไว้บนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเวลาอพยพย้ายถิ่นฐานแต่ละครั้ง ลวดลายเขียนเทียนของครูธัญพรนั้น จะให้ลวดลายที่คมชัด เส้นตรง และเรียงร้อยต่อลายกันอย่างสวยงามสะกดตา

การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ หรือต่อยอดผลงานด้วยแนวคิดใหม่ ๆ

นอกเหนือจากการคงภูมิปัญญาการทำงานผ้าเขียนเทียนตามวิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมแล้ว นางธัญพร ยังพัฒนาสร้างสรรค์คุณค่าผ้าใยแก้วชงเขียนเทียน ปรับประยุกต์สู่เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ร่วมสมัยหลากหลายผลงาน เกิดเป็นเสน่ห์แห่งความงามอันโดดเด่น สะดุดตา จากเสื้อผ้าประจำชนเผ่าม้งที่ทอจากเส้นใยแก้วชง สู่การทอและตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าแฟชั่นที่สวมใส่ตามยุคสมัยปัจจุบันได้อย่างงดงาม แต่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์งานเขียนเทียนด้วยมือและเส้นใยจากต้นแก้วชงที่ผ่านกระบวนการทำเส้นใยตามแบบวิถีดั้งเดิมของบรรพบุรุษ โดยแรงบันดาลใจในการพัฒนา คือ ต้องการสืบทอดภูมิปัญญาของงานฝีมือทำผ้าใยแก้วชงเขียนเทียนด้วยมืออย่างแท้จริง เนื่องจากปัจจุบันพบบางงานผ้าใยแก้วชงพิมพ์ลายเป็นส่วนใหญ่จึงกลัวว่างานเขียนเทียนด้วยมือจะสูญหายและยังตั้งมั่นที่จะถ่ายทอด ส่องต่อความรู้ ด้วยการรู้สึกตระหนักและหวงแหนในภูมิปัญญา เพื่อให้คนรุ่นใหม่ รุ่นลูกรุ่นหลานร่วมกันอนุรักษ์รักษาภูมิปัญญาการเขียนเทียนด้วยมือตามอย่างบรรพบุรุษไม่ให้อายุหายไปตามกาลเวลา

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

นางธัญพร มีความภาคภูมิใจที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำงานใยักตุงเขียนเทียน นี้ออกไปอย่างแพร่หลาย ด้วยความต้องการที่จะอนุรักษ์ สืบสาน รักษาคุณค่าแห่งการสร้างสรรค์ผ้าประจำชนเผ่าไว้ไม่ให้สูญหาย ท่ามกลางเทคโนโลยีที่ก้าวล้ำอย่างมากมายในปัจจุบันทำให้วิถีแห่งกระบวนการทำด้วยมือจะถูกทดแทนด้วยเครื่องจักรอันทันสมัยที่ใช้เวลาอันสั้นหากแต่ได้ลดทอนภูมิปัญญาต่าง ๆ ลงไปด้วยเช่นกัน หากเทียบกับคุณค่าของความยาวนานในการบ่มเพาะ สัมผัสองค์ความรู้ภูมิปัญญาเหล่านี้ของบรรพบุรุษนั้นนับได้ว่าเป็นสมบัติล้ำค่ายากที่จะประเมินราคาได้ ความตระหนักและหวงแหนคุณค่าเหล่านี้จึงเป็นแรงขับเคลื่อนให้นางธัญพรยังคงทำงานผ้าใยักตุงเขียนเทียนแบบอนุรักษ์ต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ และมุ่งมั่นตั้งใจที่จะส่งต่อภูมิปัญญานี้ให้กับคนรุ่นหลังตราบเท่าที่ทำได้เพื่อรักษาเอกลักษณ์นี้ไว้ให้คงอยู่ต่อไป

การพัฒนาทางเลือกแบบโครงการหลวงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่
การกินดี เป็นชุมชนที่ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล ในด้าน เศรษฐกิจ สัง
คชนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พื้นที่ปลูกพืชผล

กว่าร้อยละ 98

พัฒนากลุ่มฯ เลอตอ

เป็นศูนย์สาธิตการปลูกพืชทางเลือกแบบโครงการหลวง
เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร นักเรียน และเยาวชนในพื้นที่

จัดระบบการไปรษณีย์พื้นที่

การไปรษณีย์ที่ถูกต้อง
พื้นที่เป็นน้ำและพื้นที่เพาะปลูกออกจากกัน

ส่งเสริมอาชีพ

การพัฒนาชุมชนด้วยความรู้ทาง
การเกษตรและการตลาด
มีมากกว่า 350

ส่งเสริมการตลาด

กลุ่มสตรี และกลุ่มเกษตรกร รวม 5 กลุ่ม
ในการอบรม อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง

"ฉันเป็นชาวม้ง เกิดมาจากบรรพบุรุษชาวม้ง
ที่มีภูมิปัญญาทำผ้าใยกล้วยเขียนเทียน
ถือเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาวม้งที่บรรพบุรุษมอบไว้ให้เรา
จึงต้องอนุรักษ์สืบสานไว้ให้ลูกหลาน
ได้ร่วมภาคภูมิใจเช่นกัน
เพราะไม่ว่าจะมีเครื่องจักรทำเส้นใยทดแทน
สักเพียงไหนก็ไม่ภูมิใจเท่าหัตถกรรม
ที่เราทำด้วยมือของเราเอง"

องค์ประกอบประวัติบุคคล

ที่อยู่ : 24 ม.10 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180

โทรศัพท์ : 092 8208849